

УДК 336.7:368

Сибірцев В. В.

доктор економічних наук, професор
завідувач кафедри фінансів, банківської справи та страхування

Домбравський К. О.

здобувач вищої освіти на другому (магістерському) рівні,
Центральноукраїнський національний технічний університет,
м. Кропивницький, Україна

ВЗАЄМОДІЯ БАНКІВ І СТРАХОВИХ КОМПАНІЙ НА РИНКУ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ УКРАЇНИ

1 липня 2020 року Національний банк України (НБУ) став регулятором страхового ринку. Станом на листопад 2024 року з 215 страхових компаній на ринку залишилось 75. При цьому обсяг активів страхового сегменту зріс на 9,2% (дані регуляторної звітності відображають обсяги активів та зобов'язань страховика з відображенням обсягів окремих складових за пруденційними вимогами, передусім резервів). Обсяг валових премій у сфері страхування життя в другому кварталі 2024 року перевищив аналогічний показник за другий квартал 2020 року на 25%, у сфері ризикового страхування – на 35% [1]. Отже, страховий ринок, попри безпрецедентні воєнні виклики, демонструє стійкість і прогресивний потенціал розвитку.

НБУ активно працює над зміцненням фінансового сектору, фокусуючись на забезпеченні стабільності, платоспроможності та ліквідності страхових компаній. Його регулятивна політика спрямована на запобігання системним ризикам, вдосконалення конкурентного середовища, забезпечення захисту прав споживачів фінансових послуг та впровадження європейських стандартів. Особливу увагу регулятор приділяє взаємодії банківського і страхового секторів, що створює нові можливості для фінансового ринку України.

Взаємодія цих двох секторів дає змогу створювати синергійний ефект, зокрема шляхом покращення доступності страхових послуг, оптимізації витрат і підвищення рівня задоволеності клієнтів.

Банки, виконуючи функцію первинного контактного пункту для клієнтів, стають важливим каналом реалізації страхових продуктів. Вони не лише приймають заявки та перевіряють відповідність страхових компаній певним критеріям, але й забезпечують високий рівень консультацій, знижуючи потребу у безпосередньому залученні страхових агентів. Така модель взаємодії сприяє також збільшенню прибутковості банківських установ через отримання комісійної винагороди та зростання кредитних ресурсів завдяки залученню вільних коштів страховиків.

Страхові компанії, у свою чергу, отримують доступ до банківських клієнтських баз, що дозволяє значно розширити масштаби реалізації страхових послуг. Це особливо актуально в умовах, коли ринок страхових продуктів в Україні потребує розвитку, а рівень страхування серед населення залишається низьким. Банківські канали продажів не лише знижують витрати страховиків, але й забезпечують додатковий рівень довіри до їхніх послуг завдяки репутації банків.

Для клієнтів така взаємодія відкриває нові можливості, зокрема доступ до широкого спектра фінансових продуктів. Завдяки інтеграції фінансових послуг зменшуються витрати на їх придбання, а час, необхідний для оформлення договорів, скорочується. Крім того, цифровізація процесів дозволяє отримувати необхідні послуги дистанційно, що особливо актуально для мешканців віддалених регіонів та маломобільних груп населення.

На рівні економіки країни взаємодія банківського і страхового секторів сприяє формуванню додаткових інвестиційних ресурсів, які можуть бути спрямовані на розвиток пріоритетних галузей. Взаємне зростання доходів банків і страхових компаній підвищує

економічну безпеку країни, забезпечуючи стабільність фінансового сектору навіть в умовах війни.

Водночас партнерська взаємодія між банками і страховиками може створювати ризики. Нестабільність у банківському секторі може поширитися на страхові компанії через інтеграцію процесів і взаємозалежність капіталів. Фінансові проблеми страховиків, у свою чергу, можуть вплинути на кредитні ресурси банків. Надмірна концентрація страхових продуктів у банківських каналах продажів може створити залежність від певних фінансових інституцій, що збільшує вразливість системи в умовах кризи. Банки можуть надавати пріоритет певним страховим компаніям, з якими вони мають партнерські угоди, що може обмежити конкуренцію на ринку страхових послуг. Банківський персонал, який не є спеціалістом у страхуванні, може недостатньо якісно консультувати клієнтів, що призводить до неправильної оцінки ризиків і вибору продуктів. Інтеграція цифрових платформ банків і страхових компаній створює ризик витоку персональних даних клієнтів або кібератак, які можуть зірвати операційну діяльність. Проблеми або скандали, пов'язані з одним із партнерів (банком або страховою компанією), можуть негативно вплинути на репутацію іншого учасника. Використання виключно банківських каналів може обмежити можливості диверсифікації способів реалізації страхових продуктів, що збільшує залежність страховиків від банків. Банки можуть формувати портфелі з високою часткою ризикових продуктів, що може призвести до нестабільності у разі масових страхових випадків.

З метою недопущення такої дестабілізації Національному банку України, як мегарегулятору, слід підтримувати зміцнення системи нагляду за банками та страховими компаніями [2], розробляти гнучкі регулятивні механізми та постійно працювати над популяризацією фінансової грамотності населення.

Пріоритетним напрямом розвитку можна вважати запровадження сучасних цифрових платформ, які мають можливість об'єднати банківські та страхові послуги в єдину екосистему. Це дозволить клієнтам отримувати комплексне обслуговування за принципом «єдиного вікна», що значно підвищить якість послуг та зручність користування.

Національний банк також повинен працювати над оновленням законодавчої бази, яка сприятиме інтеграції банківського і страхового капіталу відповідно до світових тенденцій, створенню системи прозорого моніторингу, вдосконаленню механізмів захисту прав споживачів і впровадженню нових стандартів обслуговування споживачів фінансових послуг.

Таким чином, партнерська взаємодія банківського і страхового секторів є одним із ключових чинників розвитку фінансового ринку України. Вона не лише забезпечує стійкість і конкурентоспроможність учасників ринку, але й створює передумови для економічного зростання та підвищення добробуту населення.

Література:

1. Рожкова К. На шляху до ЄС: як змінилося регулювання страхового ринку і що буде далі. URL: <https://pravda.com.ua/columns/2024/10/17/720673/>
2. Рудевська В.І., Слуцький Б.О. Взаємодія банків та страхових компаній на ринку фінансових послуг: проблеми та перспективи. URL: http://www.market-infr.od.ua/journals/2022/66_2022/35.pdf